

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ АДАПТАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ЗАКОНОДАВСТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

В умовах прагнення України до євроінтеграції, важливого значення набуває вивчення умов та критеріїв, якими повинна володіти держава для вступу в Європейський Союз (далі – ЄС). Гострим питанням, яке на сьогодні стоїть перед нашою державою є питання адаптації норм національного законодавства до законодавства ЄС, і ці питання стосуються як нормативних, так і практичних аспектів [5; 6; 7; 8].

Питання реформування законодавства України та приведення його до європейських стандартів в своїх працях розглядали такі вітчизняні науковці: Н. Гнидюк, І. Грицьак, А. Довгерт, Г. Друзенко, В. Забігайло, О. Задорожній, О. Зеркаль, Л. Луць, В. Мармазова, О. В. Пилипчук, Т. М. Середа, О. Я. Трагнюк, Ю. Шемшученко, І. В. Яковюк та ін.

Проте, незважаючи на таку кількість наукових праць за вказаною тематикою, автори розкривають лише деякі аспекти проблем адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, або ж розглядають їх в рамках відповідної галузі права. Таким чином, фактично відсутній комплексний підхід до вказаної проблеми, що й зумовлює актуальність обраного напрямку дослідження.

---

¹ Студент 4 курсу Інституту прокуратури та кримінальної юстиції Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Відповідно до частини 2 розділу 1 Закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу», метою адаптації законодавства України до законодавства ЄС є досягнення відповідності правової системи України *acquis communautaire* з урахуванням критеріїв, що висувуються Європейським Союзом до держав, які мають намір вступити до нього.

Так, вказаний закон зазначає, що *acquis communautaire* (*acquis*) – правова система Європейського Союзу, яка включає акти законодавства Європейського Союзу (але не обмежується ними), прийняті в рамках Європейського співтовариства, спільної зовнішньої політики та політики безпеки і співпраці у сфері юстиції та внутрішніх справ [1].

Відповідно до п.д ч. 2 ст. 1 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, однією з цілей асоціації є запровадження умов для посилення економічних та торговельних відносин, які вестимуть до поступової інтеграції України до внутрішнього ринку ЄС, у тому числі завдяки створенню поглибленої і всеохоплюючої зони вільної торгівлі та підтримка зусиль України стосовно завершення переходу до діючої ринкової економіки, у тому числі шляхом поступової адаптації її законодавства до *acquis* ЄС [2].

Таким чином, з огляду на вищезазначене, пріоритетними на сьогоднішній день визначаються ті сфери, що впливають на зміцнення економічних зв'язків між нашою державою та державами ЄС. До таких сфер, зокрема, слід віднести: господарську, митну, бухгалтерську, міграційну, фінансову, банківську, податкову, сферу захисту прав споживачів, сферу сертифікації, стандартизації, енергетичну тощо.

Отже, можна дійти висновку, що адаптація національних нормативно-правових актів до законодавства ЄС необхідна не лише для процесу інтеграції, а й для подальшого розвитку економічних зв'язків України та Європейського Союзу. Проте аналіз процесу адаптації дозволяє виявити ряд проблем, які потребують негайного розв'язання для підвищення ефективності даного процесу.

Перш за все, адаптація вітчизняного законодавства має здійснюватися паралельно із проведенням правових реформ в Україні, оновленням законодавства відповідно до міжнародних стандартів та принципів.

Також великою проблемою в рамках адаптації є недосконалість, незрозумілість, велика кількість колізій в нормативно-правових актах

України, що безумовно має негативний вплив як на здійснення реформ, так і на процес реалізації прав та виконання обов'язків суб'єктів право-відносин.

Ще однією суттєвою проблемою адаптації українського законодавства до законодавства ЄС є відсутність дієвих механізмів реалізації існуючих правових норм. Слід погодитись із думкою О. В. Прилипчук про те, що лише прийняття необхідних норм права не означає їх ефективне функціонування, адже для цього необхідне також встановлення належних механізмів реалізації, які наразі у більшості випадків відсутні [3].

Так, наприклад, в 2016 році в Україні було проведено судову реформу, внесені відповідні зміни до Конституції України та низки законів, що відповідає вимогам ЄС, проте велика кількість нововведень залишаються лише на папері, адже немає механізмів для їх реалізації та забезпечення.

На нашу думку, для ефективного здійснення адаптаційних процесів передусім необхідно переглянути та оновити законодавчі акти, що регулюють питання проведення адаптації, зокрема, Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» 2004 року та Розпорядження Кабміну «Про затвердження плану заходів щодо виконання у 2013 році Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу». Адже від 2004 та 2013 років пройшло чимало часу, а тому необхідно оновити дане законодавство до вимог сучасності.

Ще однією із проблем, яка притаманна Україні як пострадянській державі є наявність низки нормативно-правових актів з часів існування УРСР. Так, наприклад, серед кодифікованих актів слід виділити Кодекс законів про працю України 1971 року та Кодекс України про адміністративні правопорушення 1984 року, що наразі не відповідають умовам сучасності.

Розглядаючи проблемні питання адаптації законодавства України до законодавства ЄС, слід погодитись із думкою О. В. Прилипчук, яка у своїй статті «Реалізація адаптації законодавства України до законодавства ЄС: нормативно-правове та організаційне забезпечення» вказує, що для якісного проведення процесу приведення вітчизняного законодавства до стандартів ЄС необхідно перш за все створити єдиний орган, або ж надати повноваження вже існуючим органам щодо реалізації планів, контролю та нагляду за процесом здійснення адаптації законодавства [4, с. 236].

На нашу думку, доцільно активно здійснювати контроль за забезпеченням цілісності нормативної системи законодавства України для усунення колізій між нормами правових актів. Також, слід залучати європейських спеціалістів та експертів, використовувати допомогу ЄС для адаптації українського законодавства.

Необхідно звернути увагу на те, що держава має впроваджувати вимоги директив не тільки в теорії, адже якщо в подальшому не здійснюється робота і наступний контроль на практиці, або якщо національне законодавство не повною мірою відповідає вимогам ЄС – це все більше віддаляє наближення України до Європейського Союзу.

Слід також не лише сліпо адаптувати норми ЄС в національне законодавство, а й враховувати особливості вітчизняної правової системи, економічних та соціальних умов суспільства, адже, як показує практика, зміни у законодавстві в реальному житті не завжди набувають своєї реалізації через відсутність належних механізмів та фінансового забезпечення.

Література:

1. Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – №29. – ст. 367.

2. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011

3. Прилипчук О. В. Проблеми адаптації законодавства України до законодавства ЄС // Державне будівництво. – 2015. – № 1. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2015-1/doc/4/02.pdf>

4. Прилипчук О. В. Реалізація адаптації законодавства України до законодавства ЄС: нормативно-правове та організаційне забезпечення // Теорія та практика державного управління. – 2016. – №3 (54). – с. 232–237.

5. Трагнюк О. Я. Адаптація права України до права ЄС як складова механізму євроінтеграції // Державне будівництво та місцеве самоврядування. Вип. 10. – Х. : Право, 2005. – С. 139–141.

6. Яковюк І. В. Адаптація законодавства України до законодавства Європейського Союзу: проблеми реалізації // Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. – Х. : Право, 2012. – №24. – С. 37–49.

7. Яковюк І. Адаптація і гармонізація законодавства в умовах інтеграції: проблема співвідношення // Вісн. Нац. акад. прав. наук України. – Х. : Право, 2012. – №4. – С. 29–42.

8. Яковюк І. В. Правова політика України в умовах європейської інтеграції // Правова політика України : концептуальні засади та механізми формування : зб. матеріалів наук.-практ. конф., м. Київ 5 груд. 2012 р. / за ред. О. М. Рудневої. – К. : НІСД, 2013. – С. 32–37.

Науковий керівник: *Ісакова В. М.*, к.ю.н., асистент кафедри міжнародного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.